

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

SCLOVENECC

Kvišku srca

Sodobni svet nam čedalje bolj kaže sliko popolne razrušenosti na vseh področjih življenja. Temu objektivnemu stanju stvari izven nas odgovarja subjektivno razpoloženje ljudi, ki tavajo po tem brezpotju brez stalne smeri, zdaj za eno zdaj za drugo večjo, kakor nanese slučaj ali gmožna korist ali kakršenkoli drugi minljivi vidik.

Najbolj ponosna stavba mednarodne demokracije, Zveza narodov, ki naj bi zvezala vse države in narode sveta v praktično politično vzajemnost, je odpovedala ob svoji najvažnejši nalogi, razorožitvi, ob kateri so zopet z vso silo trčile skupaj najmočnejše strasti in nagoni narodov. Posamezne države nam nujajo isti prizor notranjega političnega razdora in socialnega nereda, naj je že očitno ali pa umetno zakrit po takozvani močni roki. Dežela, v kateri se je demokracija porodila iz najsilovitejše in najdalekosežnejše revolucije Evrope, preživlja krizo za krizo, iz katerih se bo jedva izcimila politika zmernosti in srednje linije, ampak najbrž ena ali druga skrajnost. Izrečno fašistični ali avtoritativni režimi, ki jih že imamo v Evropi, predstavljajo čudno zmes nekih zdravih konservativnih načel občestvenega življenja iz krščanskih moralnih izročil s celo kopo zablod, ki kažejo čisto pogansko pojmovanje javnih vprašanj: prevrednotenje plemenitosti in krvi ter izbranih osebnosti z največjim preziranjem osebne svobode »povprečnega« človeka. Boljševizem pa je popolnoma enak ekstrem, v katerem se do zadnje konsekvence malikuje človeško občestvo z izbrisanjem vseh naravnih razlik s pomočjo brezobzirnega boja enega razreda proti drugim, kar je mogoče le v družbi, ki se je popolnoma razkristjaniła in ki taji še zadnji sled moralne vzajemnosti, ki v narodnem občestvu obstoja. Tudi v tej strašni zablodi so sledovi resnice, ki je preraščena po sovraštvu strankarskega fanatizma in čisto brezbožnem navedstvu. V mnogem se boljše-viška skrajnost stika s fašistično, kar je svoj- skemu vsem velikim občestvenim zmotam človeštva. Svobodomiselstvo, ki je mati vseh teh zablod, je zadušilo zamisel krščanske države, ki naj objema vse narode, in na njeno mesto je stopil »rajh«, ki pa ni svet ne vsenaroden, ampak enaka tiranija kakor država svetovnega proletarijata. Tam, kjer hočejo še vzdrževati demokracijo, se morajo zatekati k sili, bodisi da zadržujejo anarhijo, bodisi da dušijo vsako nasprotno mnenje in stališče. Severna Amerika preživlja skrajno kritično dobo, v kateri skuša predsednik ustvariti boljše razmere s pomočjo držnega poizkusa, o katerem niti sam ne ve, ali se bo končal v boljšeizmu ali v fašizmu ali pa bo rodil le socialne reforme, ki bodo predstavljale rešilno desko za ameriški velekapitalizem. Politika mednarodnega sodelovanja se umika aliancam v starem stilu, kojih medsebojna nasprotstva so le slabo prikrita po raznih »spaktih nenapadanja«, ki samo razodevajo strah pred novo, še hujšo vojno, nego je bila pretekla. Obenem si nihče ne prikriva, da bi taka krvava razprava med narodi ne rešila nobenega problema, ki vznemirja svet, ampak da bi bila le uvod k novi revoluciji, ki bi pa zopet ničesar ne zgradila, ampak le še bolj razrušila, ako človeštvo ne najde nove skupne in trajne smernice svojemu bodočemu duhovnemu in navedstvenemu življenju.

Tukaj je jedro vprašanja. Vsak poizkus nove socialne ureditve človeške družbe, vsak političen pokret, ki naj nadomesti demokracijo s kakršnimkoli drugim režimom, je brez haska in samo objaven v to, da se po revoluciji pusti strmoglaviti od drugega, ako se omikani svet ne prenovi v svojih verskih in navedstvenih temeljih. To staro resnico je materialistični navedstvo, ki ideje smatra kot goli proizvod gospodarskih razmer (kar puhoglavci se danes ponavljajo za Marksom kot najsvetejšo dogmo), čisto zadušil in osmešil kot »utopični idealizem«. Vse politično zmedo in vse socialni nered, ki danes majo vse podlage našega občestvenega življenja, je treba izvajati iz zmote, da so navedstveni ideji in navedstvo človeka in človeštva le odsvit vsakokratne gospodarske strukture, da so navedstvena načela čisto relativnega značaja, da ni nič večno in brezpogojno veljavnega in da je duh samo suženj gmože, proizvajanja in porazdelitve gmožnih dobrin. Fašizem je res dal prelomil s tem načelom, ki ima svoje korenine že v brezbožstvu 18. stoletja (zato tudi ljuta borba med fašizmom in framasonstvom), toda fašizem je zagrešil napako, da vero in njena absolutno in splošno veljavna navedstvena načela ponižuje v sredstvo plemenske samoohrane in plemenske navedstve. Rešitev kulturnega človeštva napoči tedaj, ko bo spoznalo primarnost vere in religioznega etosa nad vsemi drugimi naravnimi vrednotami, kakor je na primer narod in država. Le v pravilnem soodnosu vrednot je zdrava bodočnost človeštva, le v spoznanju, da je duhovno življenje nad materialnim, je možnost političnega preporoda in socialno pravične ureditve družbe.

Eno občestvo je, ki nikoli ni nehalo to življenjsko resnico oznanjati in ki jo tudi sredi sodobne zmede z neomajljivo trdnostjo človeštva kaže kot edini izhod iz krize — to je katoliška cerkev. Val sodobnih zmot, ki človeštvo kot brezvoljno igračo meče iz ene skrajnosti v drugo, je potisnil Cerkev iz javnega življenja, toda neskončna modra Previdnost, ki vsako zlo obrača v dobro, je zato Cerkev dala tem večjo možnost in svobodo udeleževanja na čisto duhovnem področju verske in navedstvene obnove, ki sega naravnost v srce človeka. Za Cerkev človek ni strankar, ni ne plutokrat ne proletarec, zanjo je vsak vreden le kot človek, kot otrok večnega Očeta, naj je tako zablodi, kot član Njegove družine, ki ne pozna meja narodnosti, socialnega položaja ali strankarske opredelitve. Kakor v najbolj od notranje duhovne sile navdušenih naših apostolske misijonske dobe, je Cerkev danes središče preporoda človeštva v trpljenju, žrtvah in duhovnem napredku. Temu delu so papeži, vrhovni poglavarji Cerkev, dali ime katoliške akcije in mi si moramo njenega duha osvojiti

Zlom francoske vlade

Socialisti in desnica so po viharji seji izrekli Daladieru nezaupnico

Daladier (X) z ministri svoje vlade. Desno od predsednika stoji zunanji minister Paul-Boncour.

Ljubljana, 24. oktobra.

V naslednjem priobčujemo brzoglasno poročila o padcu francoske vlade, ki ji je načeloval radikalni socialist Daladier. To je v 17 mesecih že tretja vladna kriza tako imenovanega »levičarskega bloka«, ki ga sestavljajo radikalni socialisti in socialisti, ki pa osebno v vladi niso hoteli sodelovati. Padec Daladierove vlade ni bil junaški, ker jo je zadušila socialistična vprega sama, torej njihovi tovariši z leve. Levčarski blok je s tem dokazal, da je prav tako malo zrel, da vlada v Franciji, kot je bil nezrel leta 1924, ko je pod vodstvom Herriota državo strmoglavil domala v gospodarski prepad. Med levčarji ni nobene idejne skupnosti razun v protikrščanskih stremeljenjih. To pa danes, ko se valijo v ospredje ogromni socialni, politični in gospodarski problemi, niso nobena užitna hrana. Zato pa se ta blok stalno krši in razkraja in to na žalost ravno v trenutkih, ko ves svet z upanjem in vero zre v Francijo ter od nje pričakuje odresilnih smernic za ureditev in obnovo človeške družbe. Padec Daladierove vlade je torej povsem notranjepolitičnega značaja, je ločitev od mize in postelje, izrečena med radikali in med socialisti in to na vprašanje, kako bi bilo mogoče najbolj obrati francoskega davkoplačevalca. Daladierova vlada, ki odhaja, ni zapustila nobenih sledov v zunanji politiki in o njej se bo enkrat reklo, da nosi soodgovornost za razdivjanje hitlerjevskega nacionalizma in za šopirjenje italijanske zunanje politike v evropski politiki. Akoravno francoski parlament Daladierove vlade ni vrgl izrečno zaradi njene mehkušnosti v zunanji politiki in zaradi včasih nerazumljivega obnašanja do zvestih prijateljev Francije, smemo pričakovati in radi pričakujemo, da bo v svojem patriotizmu in v polni zavesti velike kulturne misije Francije baš v sedanjih razvratih dobi nasvetoval naslednika, ki ne bo samo »duce« Francije, ampak »Führer« Evrope skozi temne dni bodočnosti.

Viharna nočna seja

Pariz, 24. okt. b. Davi ob 3.50 je padla Daladierova vlada ob priliki razprave o členu 37 zakonskega predloga za sanacijo državnega proračuna, ki določa znižanje plač in pokojnin državnih uradnikov in nameščencev. Vlada je postavila vprašanje zaupnice, ki je ostala z 241 proti 329, torej z 88 glasovi v manjšini. Vlada je padla radi tega, ker so levčarski socialisti pod vodstvom Leona Bluma glasovali proti njej. Daladier se je takoj po glasovanju v zbornici po predhodni polurni ministri konferenci podal s člani vlade v Elizejsko palačo ter izročil predsedniku republike Lebrunu demisijsko vse vlade. O priliki jutranjega glasovanja v zbornici je prišlo do odkritega, lahko se reče, do končnega razkola v socialistični stranki. Skoro gotovo je, da bodoča vlada ne bo sestavljena na dosedanjih podlagi levčarskega kartela, temveč se splošno pričakuje sestava širše koncentracijske vlade pod navednim vodstvom. Kot najresnejšega kandidata omenjajo nekateri politiki senatorja Sarrauta, pa tudi minister Chautemps ima precejšnje izgleda.

Dunajska vremenska napoved: Kljub naraščajočemu ogrožanju najbrž še ne bo nobenega bistvenega poslabšanja vremena.

z vsem srecem. V tem pomenu katoliška akcija ni nekaj starega, ampak nekaj novega po svoji svetosti, notranji pripravljenosti in nujni potrebi, kakor je bilo novo krščanstvo, ko se je prvič pojavilo v poganskem svetu. Sredi velikega pesimizma naše dobe je katoliška akcija središče vesele budnosti, ki zna mirno potrpeti in čakati, dokler se krščanstvo po njenem delu zopet ne oživi v človeštvo v še večji moči nego v prejšnjih dobah. Sodobni tokovi in smeri so storili mnogo slabega, pa povzročili hote ali ne hote tudi marsikaj dobrega; Cerkev se je osvobodila mnogih spon in njeno poslanstvo se danes obrača bolj neposredno k vsakemu posamezniku in v večjo silo svoje navedstvene avtoritete nego v minuli dobi. Njeno poglavitno sredstvo je danes ljubezen, apel na srec in vest, in stiske našega časa so vzrok, da se čedalje bolj obračajo k njej kot oznaniteljici in hraniteljici večnih vrednot najboljše in najidealnejše srca. To kaže sigurno pot iz sedanjih zmed in znamenja, da se človeštvo tega z vedno večjo silo zaveda, se množe.

Daladier se brani

Sama nočna seja zbornice je bila zelo burna in čestokrat dramatična in je bilo takoj v začetku seje okoli polnoči predloženih 12 dodatkov k finančnemu zakonu. Ministriški predsednik Daladier se je pogumno branil in je orisal skrajne posledice, ki bodo brez dvoma nastale, če njega ne bo več. Nihče ne oporeka, da so žrtve, ki jih zahteva danes vlada od uradništva, velike, toda nihče ne sme pozabiti, da bi ravno inflacija še hujše zadela uradništvo. Iz finančno-političnih vzrokov pa je neobhodno potrebno, da francoska valuta ostane nedotaknjena. Če pa uradniki odklanjajo žrtve, ki se danes od njih zahtevajo, ni dvoma, da bodo že v par mesecih morali prenašati mnogo večja bremena. S padcem vlade ne bodo in niso rešeni problemi francoskih državnih financ, ker bo vsaka druga vlada, pa najsibo katerakoli, postavljena pred kruto resnico, da je treba vpostaviti državni proračun / ravnotežje, to se pravi, najti 7 milijard frankov (20 milijard dinarjev). Ze se govori v inozemstvu, da se zna francoski narod boriti le v rovi, da pa ni sposoben, da si uredi javne finance. Dolžnost parlamenta je, da se bori proti grozečemu polomu. Pri tem je seveda predvsem potrebno, da se parlament zaveda svoje odgovornosti. Gre danes za to, da se brani in obvaruje svoboda, ki je v svetu vse redkejša.

Socialist Blum odgovarja

V imenu levčarskih socialistov je takoj za Daladierom govoril Leon Blum, ki je izjavil, da je proti vsakemu deflacionistični politiki in da je proti vsakemu znižanju plač, ker se radi takega postop-

Kdo bo naslednik?

Daladier, Sarraut, Chautemps; brez leve, brez desne

Pariz, 24. okt. b. Nočno glasovanje pomeni dvakratni poraz leve. V parlamentarnih krogih smatrajo, da bo sedaj prišlo do sestave koncentracijske vlade pod vodstvom kakega senatorja. Nova vlada se bo naslonila na neosocialiste od leve pa do Flandinove skupine na desni z izključitvijo Tardieujeve in Louis Marinove skupine. Največ izgledov za novega vladnega predsednika ima po mnenju vseh političnih krogov minister za kolonije, senator Albert Sarraut. V njegovi vladi bo Flandin finančni minister, Daladier pa zunanji minister. Vse kaže, da sedanji zunanji minister v bodoči vladi, pa naj zgleda kakor hoče, ne bo obdržal svojega resorja. V kulorjih se razen tega govori, da ni izključeno, da postane Daladierov naslednik in notranji minister radikal Camille Chautemps. Nihče pa ne bo presenečen, če bo v novi vladi Daladier nasledil sam sebe.

Pariz, 24. okt. b. Jutranji tisk zelo kratko komentira padec Daladierove vlade, ker se je glasov-

Dvoboj: Daladier - Blum

V 17 mesecih je levčarski blok

doživel tretji poraz - Francija si

želi sedaj rešitve od močne roke

panja znižuje samo kupna moč širokih slojev ljudstva. Ne gre danes za to, da se vpostavi v finance neko matematično ravnotežje, temveč je potrebno gospodarsko ravnotežje v državi, torej vpostavitve pravega in pravičnega ravnotežja plač in mezd s cenami. Daladier je poslal apel na republikance. Toda Daladier ne sme pozabiti, da se je francoska republika proglasila na barikadah in da je rdeča barva v francoski trobojnici spomin na kri, ki jo je francoski delavec pretil za svobodo.

V imenu desničarskih socialistov je govoril Renaudel, ki je ob ploskanju meščanskih strank in svojih pristašev izjavil, da ne more nič več slediti politiki Leona Bluma in da je radi tega pripravljen, vpoštevajoč resen zunanji in notranji politični položaj, pomagati Daladierovi vladi, da vpostavi ravnotežje v državnem proračunu. Socializem in parlamentarizem se lahko rešita samo s prilagoditvijo na potrebe in na dinamiko modernega življenja, ne pa z izvrševanjem zasilnih marksističnih pooblastil.

Debata je doseгла svoj vrhunec v govorniškem dvoboju med ministriškim predsednikom Daladierom in Leonom Blumom. Blum je izredno ogorčeno očital Daladieru, da dela na to, da razcepi socialistično stranko v dva tabora. Daladier mu je odgovoril enako ogorčeno, da je samo Blum s svojo nepopustljivostjo in svojo kratkovidnostjo uničil levčarsko koalicijo, ki je pri volitvah v maju leta 1932 odnesla zmago.

„Vi si domišljate“

je nadaljeval z vzvišenim glasom Daladier, da imate monopol za obrambo delavskih interesov. Toda lahko vam rečem, da mi z mirno in polno zavestjo pričakujemo sodbo francoskega delavstva. Bodočnost bo potrdila, kdo je od naju dveh branil prave delavske interese. Mi se zavedamo, da smo služili državi dobro in smo prepričani, da bo država dala končno onemu prav, ki se ni obotavljal, da poseže tudi po najpopularnejših ukrepih, samo da jo reši.

Smrt...

Ob treh, ko je vznemirjenje v parlamentu doseglo vrhunec, se je pričelo glasovanje. 45 minut pozneje je predsednik zbornice objavil rezultat glasovanja, ki se je končalo s padcem Daladierove vlade. Takoj so ministri zapustili svoje sedeže in odšli iz dvorane.

Za vlado so glasovali radikali, nekaj manjših levčarskih frakcij in kakih 30 zmernejših socialistov. Proti vladi pa so bili vsa desnica, center ter ostali socialisti, ki so na strani Leona Bluma, kakih 90 po številu.

vanje izvršilo v ranem jutru. Zmernejši listi obžalujejo iz državnih in finančnih razlogov, da je vlada padla v sedanjem trenutku, obenem pa pozdravljajo sestavo koncentracijske vlade. Nacionalni tisk uporablja to priliko in meče odgovornost za sedanje krizo na splošen parlamentarni sistem ter pravi, da padec Daladierove vlade najbolj pokazuje, kako potrebna je danes avtoritativna vlada. »Action Francaise« trdi, da je zbornica pokazala popolno nesposobnost v gospodarsko-finančni sanaciji države. Ostali listi naglašajo besede poročevalca senatnega finančnega odbora, ki je rekel: »Če bo sedanja vlada še dolgo na oblasti, bo uničila ves sistem.« Figaro« piše, da so včerajšnji in nočni govori narodnih poslancev dokazali, da je ogrožen ves režim ter da mora priti do spremembe. »Journal Industriel« zahteva temeljito spremembo politike v Franciji. Radikalna »Volonté« zastopa stališče, da bo prevzel oblast zopet Daladier v svoje roke. Zagotoviti pa si bo moral sodelovanje Flandin.

Beneš o gospodarski enoti od Prage do Aten

Proti reviziji, Anschlusu, Habsburžanom

London, 24. okt. b. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš je dal zanimivo izjavo zastopniku londonskega »News Chronicle«, ki jo je objavil danes. V tem intervjuju govori dr. Beneš najpreje o svojih starih sanjah, da se od Prage do Aten ustvari edinstvena gospodarska celota. Ta načrt se do sedaj ni mogel ustvariti in je treba še delati na njem, tako da Romunija, Jugoslavija in Češkoslovaška v teku prihodnjih let postanejo gospodarsko samostojna celota, ki naj v gospodarskem pogledu stopi na mesto stare avstro-ogrske monarhije. Dr. Feneš nadalje govori o odnosih Češkoslovaške in Madjarske. Ti odnosi niso dobri, pravi on, to pa samo radi tega, ker Madjarska gleda Češkoslovaško z bolj ogorčenimi očmi, kakor drugi dve državi Male zveze.

O reviziji mirovnih pogodb ne more biti niti govora. Taka revizija bi bila lahko mogoča morda še v teku dveh let po vojni, danes pa nikakor ne. Zato pada odgovornost na metodo madjarske oro-

pagande, ki je v Češkoslovaški povzročila tako ogorčenje, da je vsa država enodušno proti reviziji. Kdor bi danes hotel spremeniti državne meje, bi povzročil vojno.

Ob koncu svojega intervjuja je dr. Beneš govoril še o priključku Avstrije k Nemčiji. Češkoslovaška bi se v slučaju take zveze takoj obrnila preko Zeneve na Francijo in Anglijo ter bi sodelovala pri vsaki akciji, ki bi jo sklenile velesile. Vpostavitev habsburške monarhije smatra dr. Beneš za popolnoma neverjetno. Če pa bi že prišlo do tega, bi Mala zveza takoj odgovorila z popolno blokado male Avstrije. Končno je izrazil dr. Beneš svoje mnenje tudi o razorožitveni konferenci, za katero je rekel, da se mora nadaljevati in da ne sme kapitulirati pred Hitlerjevo Nemčijo.

Praga, 24. okt. b. Zunanje-politični odbor narodne skupščine ima svojo sejo 30. oktobra. Na tej seji bo zunanji minister dr. Beneš imel ekspono o mednarodnem položaju.

Amerika - Rusija - Japonska

Ruski načrti

Grozilne besede japonskega generala

Varšava, 24. okt. tg. Iz Moskve poročajo, da zblizanju med Sovjetsko Rusijo in Zedinjenimi državami, da je bila sklicana seja osrednjega odbora komisarijev in političnega urada pod predsedstvom Stalina. Na seji je komisar za zunanje zadeve podal zelo obširno in temeljito poročilo o poteku dosedanjih pogajanj z Zedinjenimi državami, o naporih sovjetskih diplomatov, ki so od londonske gospodarske konference naprej z vso vno mednarodno na tem zblizanju in v okolici predsednika Roosevelta pripravili ugodno ozračje za vzpostavitev rednih odnosov med obema republikama. Zelo zanimiva so bila izvajanja Litvinova o tajnih pogajanjih, ki so se vršila s predstavniki ameriškega gospodarstva in ki so prav za prav povzročila ta nepričakovano hiter preokret v dobro Rusije. Oba odbora sta sprejela poročilo Litvinova s zadovoljstvom na znanje in ko sta se izrekli polovalno o osebah, ki so pripomogle k temu diplomatskemu, političnemu in gospodarskemu uspehu sovjetske Rusije, so bile sprejete tudi smernice, ki se jih naj drži Litvinov, ko se bo pogajal s predsednikom Zedinjenih držav o vprašanjih, ki so bila omenjena v brzojavah, ki sta jih izmenjala Roosevelt in Kalinin. Litvinov je dobil sledeče smernice:

1. Najvažnejša njegova naloga mora biti, da čim hitreje pride do redne obnove diplomatskih odnosov med obema državama. Litvinov lahko omeni sedanje namestnika zunanjega komisarja Krasinskega kot moža, ki ga namerava Sovjetska Rusija poslati kot prvega poslanika v Ameriko. Litvinov se naj pri tej priliki tudi že v podrobnostih razgovarja o mestih, kjer naj bi v Ameriki Rusija nastavila svoje konzulate in kjer bi v Rusiji Amerika želela imenovati svoje konzularne uradnike.

2. Druga važna naloga obstoji v tem, da se takoj začne vsaj načelna pogajanja za rusko-ameriško trgovsko pogodbo. Za sovjetsko Rusijo je važno vedeti za načelno stališče Zedinjenih držav v pogledu izmenjave blaga, ker bi Rusija v tem primeru lahko počakala z nekaterimi nabavami v inozemstvu, ako bi upala, da bi te nabave lahko spravila pod streho v Ameriki pod ugodnejšimi pogoji.

3. Poleg trgovske pogodbe pa želi sovjetska Rusija skleniti s Zedinjenimi državami tudi prijateljsko pogodbo, ki veljavno za daljšo dobo let. Sovjetska Rusija je pripravljena v pogledu komunistične propagande izpolniti vse želje Amerike in je tudi že razpustila ameriški odsek pri komunistični internacionali. Prijateljska pogodba med tako velikima narodoma bi ustalila mir na svetu, ker bi postavila v službo miru domala 300 milijonov ljudi.

4. Litvinovu se nalaga nujnostna naloga, da popolnoma razčisti vprašanje o Daljnem vzhodu. Litvinov ima strog nalog, da

v tem pogledu zana točno, kakšno je stališče Amerike in če je pripravljena braniti ruske interese, ako bi jih Japonska ogrozila. Rusijo interesirajo tudi nameni, ki jih ima ameriško zunanje ministrstvo s Kitajsko. Razmotriva se naj o morebitni skupni akciji Rusije in Amerike za ohranitev statusa quo na azijski obali Tihga morja.

5. Litvinov je dobil tudi jasna navodila, kako naj reši vprašanje bivših carskih dolgov v Ameriki. Sovjetska Rusija ima tudi pravico do denarnih odškodnin, ker se je Amerika z orožjem vmešala na Daljnem vzhodu in prizadela s tem škodo sovjetskim interesom. Navodila so takšna, da sovetji upajo, da bo denarni spor mogoče ugodno rešiti, predvsem ker je na ameriški strani več zanimanja za sedanji ruski trg kakor za obresti starih dolgov.

6. Končno je dobil Litvinov tudi nalog, da previdno pripravlja možnost ameriško-sovjetskega pakta o nenapadanju, ki bi se priključil prijateljski pogodbi in za daljšo dobo let zapeljal politično in gospodarsko sodelovanje obeh držav. Rusija želi predvsem dobiti od Amerike pristanek na skupno obrambo miru predvsem proti onim državam, ki dvigajo orožje proti njej.

Program, ki ga bo vzel Litvinov seboj v Ameriko, kamor pride okrog 6. novembra, je torej ogromen, preogromen, da bi ga bilo mogoče vzeti v obzir naenkrat. Listi naglašajo, da bosta obe stranki že lahko srečni, če se izpolni vsaj skromen del tega programa.

Japonska grozi

Tokio, 24. okt. c. »Rengoc« agencija javlja, da je vojni minister Araki izjavil, da bo Japonska do konca izvedla svojo politiko v Mandžuriji brez ozira na pretne Rusije in Združenih držav. Mandžurijo je Japonska osvojila s svojim mečem in jo bo vrnila samo, če bo poražena na bojnem polju. Nobeni ameriški ali ruski manevri ne bodo spravili Japonske s pota, da popolnoma zavladava Mandžuriji, katero smatra za svoj vojni plen in zato za objekt izkoriščanja po volji Japoncev. Vlada je nujno pozvala svojega poslanika v Washingtonu, da pride v Tokio. Zahtevala je od njega, da prinese sporočilo o stališču ameriške vlade z ozirom na konflikt, ki vedno bolj dozoreva na Pacifiku in Daljnem vzhodu med Japonsko, Rusijo in Združenimi državami.

Anglija pomaga Kitajcem na noče

London, 24. okt. AA. »Financial News« poroča, da so angleške tvornice za tekstilne stroje prejele velika naročila iz Južne Kitajske, kjer grade velike tekstilne tovarne. Iz Anglije so že odpotovali razni strokovnjaki, da pomagajo kitajski tekstilni industriji na noče.

samo enemu ali drugemu, število takih nesrečnejšev je preseglo že milijone! In raste še vedno. Kako mora biti pri srcu človeku, če v isti številki časopisa, kjer je poročilo o kongresu mladih intelektualcev, bere, da ima na Dunaju ena tretjina vseh beračev visokoškolsko izobrazbo! Narava hoče svoje in se ne da odpraviti z lepo obljubo. Zunanje razmere pa še vedno nič ne kažejo na izboljšanje. Kakšna bo prihodnost tega rodu, kakšni bodo nasledki te strašne abnormalnosti, ki razširja v današnji družbi? Kaj bo čez 30 let s to mladino in kaj bo šele z rodom, ki bi moral priti, pa nima kam, ker nima prostora na svetu! To so strašna vprašanja, ki bodo zahtevala odgovora, katerega pa bo mogoče dati le notranje močan in urejen človek!

Vsa omenjena zmedenost in abnormalnost današnjega sveta se mi vidi močno podobna oni dobi izraelske zgodovine, ko je izvoljeno ljudstvo zaradi svojih grehov moralo dolga desetletja bediti skozi puščavo v obljubljeni deželi. Človek ne bi verjel, kaj vse so morali ti ljudje prestati na svojem strašnem potovanju. Koliko jih je pocepalo od žeje in lakote, koliko so jih pobili sovražniki, koliko so jih pomorile strupene kače in še tisoč drugih nadlog! Vse stari rod je obležal v puščavi — celo njih voditelju Mozesu ni bilo dovoljeno stopiti v zaželeno zemljo — šele mladina je očistena po tolikem trpljenju smela prestopiti v deželo sreče in miru. Nisem pesimist in nikdar ne bom, vendar me boli in skrbi trpljenje današnjega človeštva. In naj bo človek še tako samogolten, pa se mora zneni, če čita, da je danes ves svet podoben velikanskemu pokopališču. Toliko zdvih in močnih rok je brez dela, a koliko kričečih potreb je na vseh koncih in krajih. Koliko izobražencev strada in umira brez dela in najpotrebnejših sredstev, po svetu pa vlada čedalje večje divjaštvo in surovost, ki nič dobrega ne obeta. Za kulturni in gospodarski napredek vsega človeštva je potrebno urejeno in vztrajno delo vseh onih, ki so za delo sposobni, pa naj bo potem že tako ali tako delo.

Problem brezposelnosti pretresa danes vesoljni svet. Rešiti ga bo moralo vesoljno človeštvo, a moral ga bo tudi vsak narod, vsak posameznik. Materialist ga nikdar ne bo rešil, zakaj po tej filozofiji velja dobesedno rimski rek, da je človek človeku volk. Rešil ga bo samo oni, kdor priznava, da gre trud za duhovno ureditev sveta pred, ali pa vsaj vzporedno s prizadevanjem za materialno ureditvijo. Kdor govori in dela drugače, je pomilovanja vreden krhoborec. Saj moramo priznati, da je do neke mere resničen rek »primum vivere, ali jaz sem imel na omenjenem zborovanju vtis, da je onim, ki so ga zagovarjali, »vivere« prvi in zadnji namen, ki pred in za njim ni ničesar. Zato pravijo: le živimo, privoščimo si! Čim več ugodja iztrajamo drugim, čim več prijetnosti izživimo iz življenja, za katero nismo nikomur odgovorni... Tako gledanje na svet in človeka že danes pošilja svet in ga tira v vedno strašnejšo zmedo in bedo. Odrašenje bodo prinesli le oni, ki z nezlomljivim krščanskim optimizmom delajo, da se svet najprej duhovno prenovi in vrne k Bogu. Le oni, ki jih žela in lakota na poti skozi puščavo ne bo premagala in obrnila od Boga, le taki bodo videli nove zarije, le taki bodo pršli v obljubljeni dežel. Le kogar ne bo premamila želja po loncih egiptovskega mesa, ta bo prinesel lepše dneve sebi in drugim!

Zagrebska vremenska napoved: Toplo, megleno in oblačno.

Skandinavski blok

Prizadevanja Švedske in Danske za »severno skupnost«

Stockholm, 24. oktobra.

Iz Kopenhagena poročajo, da odpotuje danski ministrski predsednik Per Albin Hansson 26. oktobra na Švedsko, kjer se bo udeležil 60-letnice švedskega ministrskega predsednika Stauninga. Švedski ministrski predsednik ni hotel dati časopisom nobene izjave glede tega sestanka, pač pa je značilno, da je njegovo glasilo »Ny Tid« pod naslovom »Nov skandinavski pokret« objavil na uvodnem mestu zanimive podrobnosti, ki dajo sklepiti na politični razvoj v bodočnosti. Clankar izjavlja, da je Stauning sam enkrat ob neki priliki izjavil, da je južna meja Danske obenem tudi skupna meja vseh severnih držav. Clankar nato daje prav danškemu javnemu mnenju, ki je zelo vzemirjeno zaradi popolnega pomanjkanja vsakega gospodarskega čustva pri Nemčiji, ki išče svoje prve žrtve stalno med najslabšimi. Istotako odobrava imenovani list danska stremiljenja, da poveča in utrdi svojo varnost s tem, da se približa skandinavskim državam. Sicer ne more biti govora o kašni vojaški zvezi, pač pa švedska vlada sama dobrohotno gleda na sodelovanje na gospodarskem in političnem polju.

Obstoj socialističnih vlad na Danskem in na Švedskem, ki se jim bo v bližnji bodočnosti pridru-

žila še tretja socialistična vlada na Norveškem, sodelovanje med skandinavskimi državami le olajšuje. Skupnost demokratičnih idej bo ravno tako pospeševala to sodelovanje. Skandinavske države imajo trdno voljo, da bodo hodile svoja demokratična pota in bodo s tem gotovo vplivale tudi na ostalo Evropo, posebno pa na »taborišča Hotentotov« nastran Baltijskega zaliva.

Pariz, 24. okt. AA. V Carnegiejevi ustanovi se je vršilo predavanje bivšega estonskega zunanjega ministra in estonskega poslanika v Varšavi Roberta Puste o baltiskem statutu.

Nato je povzel besedo predavatelj estonski minister Pusta, ki je najprej očitel temeljne obrise baltike kotline. Politična važnost teh krajev se zrcali že iz oznak, da je Baltik švedsko morje, po mnenju drugih zopet dansko morje in po mnenju Nemcev nemško morje. V resnici pa je Baltsko morje morje, ki je v zvezi z drugimi morji. To področje ne more spadati pod vrhovno okrilje ene same države, pač pa je v interesu Evrope, da vlada na tem morju in ob teh obalah mir. Ta cilj ni nedosegljiv, ker so baltiske države med prvimi podpisale londonski protokol o definiciji napadalca, kakor jo je predlagal Litvinov. Ta protokol pomeni v resnici konvencijo o ohranitvi dosedanjega teritorialnega in političnega statusa v baltiski kotlini.

Polom razorožitvene konference

„Nobenega upa ni več na sporazum...“ (Daily Express)

London, 24. okt. b. Včerajšnji sklep angleške vlade, da na zasedanja urada razorožitvene konference v Ženevi pošlje samo podtajnika Edena in ne tudi zunanjega ministra sira Johna Simona, tolmači današnji tisk kot znak, da konference ne bo mogla storiti ničesar drugega, kakor da se odgodi sine die saj do začetka prihodnjega leta. Diplomatski urednik »Daily Telegraph« komentira pogajanja med Ameriko, Francijo in Italijo in pravi, da niso dovedla do sporazuma glede ukrepov, ki bi jih bilo treba storiti zaradi razorožitvene konference. »Daily Express« pravi, da bo imel državni sekretar Eden v Ženevi posmrtni govor razorožitveni konferenci, kajti odgoditev konfe-

rence pomeni v resnici njen končni polom. List trdi dalje, da je sir John Simon na včerajšnji seji vlade izjavil svojim tovarišem, da po pogajanjih, ki so se vodila zadnje dni, ni nobenega upa več, da bi se dosegel sporazum za stvarno razorožitve.

Oboroževanje nadaljuje

Washington, 24. okt. b. Vojni minister je dobil 10 milijonov dolarjev za motorizacijo ameriške vojske. Nadalje se zahteva kredit 15 milijonov dolarjev za zboljšanje letalske službe ter napredek mornarice in vojske na kopnem. Sredstva se bodo vzela iz fonda za pobijanje brezposelnosti.

Kongres gostilničarjev

Belgrad, 24. oktobra. m. V kino dvorani restavracije Kolarac bo pričel jutri zasedati kongres Gostilničarske zveze, katerega se bodo udeležili delegati iz vse države. V teku včerajšnjega in današnjega dne je prislo na kongres okoli 200 gostilničarjev in mesarjev iz Slovenije, ki so si danes ogledali znamenitosti Belgrada, popoldne pa so napravili izlet v Zemun.

Izvozniki perutnine

Belgrad, 24. okt. AA. V zadnjem času so dobili mnogi izvozniki naše perutnine v inozemstvo blago nazaj, ker so na perutnini ugotovili kolero. Ker zato trpe naši izvozniki škodo, je kmetijsko ministrstvo priporočilo kr. banskim upravam, da naroče veterinarjem, naj svetujejo izvoznikom, da dajo svojo perutnino neposredno pred odpremo v inozemstvo na lastne stroške cepiti zoper kolero. To cepljenje bi opravili pristojni veterinarji bodisi neposredno pred odpremo na železniški postaji, ali pa na zbiralšču pri izvozniku samem. Pri odpremi tako cepljene perutnine bo veterinar na certifikatu o poreklu in zdravju perutnine zapisal, da je celjena zoper kolero.

Kmetijsko ministrstvo pričakuje, da bo ta ukrep znatno zmanjšal ovire, ki se sedaj pojavljajo pri izvozu naše perutnine v inozemstvo.

Zavarovanje valut

Belgrad, 24. oktobra. AA. Carinski oddelek finančnega ministrstva je poslal carinarnam pojasnilo o enotnem postopku glede izkazil o zavarovanju valute za blago, ki se izvozi v predelavo, popravilo ali dodelavo. Po tem pojasnilu bodo carinarne v bodoče zahtevale od izvoznikov izkazilo o zavarovanju valute za vse blago, ki se izvozi v predelavo, popravilo, obdelavo ali dodelavo na podlagi čl. 11 zakona o splošni carinski tarifi.

Osebnosti

Belgrad, 24. oktobra. m. Minister za socialno politiko in narodno zdravje je sprejel ostavko na državno službo, ki jo je podal dr. Ivan Kaukler, zdravnik Splošne državne bolnišnice v Ljubljani.

Belgrad, 24. oktobra. m. S kraljevim ukazom so napredovali pri glavnem železniškem ravnanstvu za poverjenika v 6. pol. skup. v strojnem oddelku ing. Bogomir Wolf, dosedanj poverjenik iste položajne skupine v železniški delavnici Maribor; pri ravnanstvu drž. železnice v Zagrebu v 5. pol. skup. za svetnika v strojnem oddelku ing. Miroslav Wolf, dosedanj višji tajnik iste položajne skupine v strojnem oddelku glavnega železniškega ravnanstva.

Utrinki

MINISTER KLICE K POKOJI

Južnoameriški ministrski predsednik general Herizog je včeraj te strašne gospodarske stiske, katero je še povečala silna suša, pozval vse državljanke v vsaj dežel, naj se pokore in molijo. Določil je še prav posebne dneve, ko naj se državljanji pokore in z vso gorečnostjo molijo k Bogu za pomoč ter bodo prav posebno te dni polni prijetnosti in ljubezni do bližnjega. Saj Bog, ki edini more uslišati ves narod v njegovi stiski, to zahteva od nas. — Skof Delalle je ob tej vladni odredbi izjavil: »Mislim, da je danes malo vlad na svetu, ki bi si na tak način upale govoriti o svoji veri. General Herizog ni katoličan, ampak Afrikanec. Pripada holandski reformirani cerkvi. Njegovo razmišljanje pa kaže, kako globoko je pri Barih razvil verski čut. Človek bi želel, da bi ti Buri bili katoliki.«

DRŽAVA IN FEST

Dr. Gregor Uhlhorn (Dunaj) piše v »Schönerer Zukunft«, kako je človekova žica vest potrebna za blagor države. »Meje državi ne postarajo kdo od zunaj, ampak so v bistvu države. Prava država se sama omejuje. Poleg tega pa je kristjan dolžan v svoji vesti ozirati se tudi na skupno želenje. Splošnejanje pred osebnimi vestjo v mejah, katere določi skupnost, je končno le državi v korist. Prava državniška umetnost se kaže v modrem

upoštevjanju vesti. Ne ljudje z zlomljeno hrbtnico, ampak moške vesti so za državo najbolj potrebni in najzanesljivejša opora. Ti namreč ne opora tudi takrat, kadar so v odporu. Ni namreč ne more biti opora, kar ne daje potrebnega odpora.«

STANOVSKO KATOLISKA USTAVNA ZAMISEL

Monakoški eseuistiški profesor dr. Robert Linhardt v svojem razglabljanju o novi krščanski stanovski ustavi in avtoritativni državi pike: »Pa tudi demokratični element ne sme manjkati. Narod, ki je absolutistično vladan, ne zasluži naziva državni narod. To demokracija zahteva pred vsem človeško dostojanstvo vseh državljanov, ki naj v državi žive kot svobodne osebnosti ne pa kot politično brezpravni sužnji. Brez političnih pravic v državljanih ni političnega interesa za državo, brez tega pa ne državnega želenja. Brez demokratične kontrole trajno ne more biti jamstva za res blagodejno državno vodstvo, ker so tudi najposlednejši državni krmljarji po naravi in izvirnem grehu zmotni ljudje in ostanajo. Diktatorski element je začasno opravičen in potreben le, če naj državno želenje izpelje iz propadajoče demokracije v res organsko ustavno želenje po očitnem čez diktatorja, katerega začasno omeji preveliko sloboda, da pripravi bodočo pravo razmerje med politično avtoriteto in slobodo.«

Ob zibelki kinematografa

Križev pot izumitelja! Doma ga niso spoznali, v Rusiji so ga imeli za atentatorja

Poročanje o zadnjih filmskih dogodkih je postalo samostojna in jako razsežna panoga dnevnice službe. Daje zaslužek tisočim strokovnjakom in razpolaga z vsemi tehničnimi sredstvi. Malokdo od nas bo deležen sprejema na dvoru abesinskega negusa, toda zadnji film Sammy Brilla nam predoči to edinstveno mešanico evropskih uniform in svetopisenskih prastarih noš z izčrpano nazornostjo. Ob priložnosti zadnjega prevrata na Kubi so posneli celo množico, ki je razdrla ameriški konzulat. Videli smo konzula, ki je zaklenil svoja vrata, vtaknil ključ v žep in pobegnil z balkona po pristojni lestvi. Znanstveniki nam predočijo v filmu svetlikajoče se pošasti oceanskih globin ali nesumljen boj tigra z udavom v indskem pragozdu. V Parizu je žel velik uspeh jako poučen in nazoren, a za občutljivejše gledalce nemogoč film »Operacija slepiča«. Kako drugačno lice je imel kinematograf pred 40 leti, v dobi, ko je bil pravkar zapustil zibelko, in sta otvorila brata Lumière v Parizu prvo dvorano, kjer sta razkazovala »žive fotografije«. Njun nastavljenec Feliks Meguiche je bil takrat na svetu edini filmski poročevalec. Od leta 1895 in do 1919, v teku 25 let, je prepotoval vso zemljo na lovu za »zadnjimi dogodki«. Posnel je prve kratke preproste filme: dogodke, daljnje dežele, vladarje, velike sodobnike, in je bil deležen burnega soglasnega priznanja. Gledalci so sprejemali prvi kinematograf kot pravi čudež. Meguichevi spomini, ki so bili zdaj objavljeni, se čitajo kakor roman.

Prva predstava v New Yorku

Amerika je poplavila ves svet s svojimi filmi, in Hollywood je središče mednarodne kinematografije. A prvi filmski aparat, ki je došel junija meseca leta 1896, je bil vendarle francoskega izvora. Meguiche, ki ga je predvajal, pripoveduje o besnem navdušenju Američanov. Poprej so poznali samo Edisonov »kinetoscop«, brezpomembno igračo, pri kateri je videl gledalec skozi ozko odprtino trak s slikami, ki ga je sam vlekel z roko. Američani so dvije žvižgal, prepevali »Marseiljezo« in zahtevali: »Lumière brothers!« Izumitelja sta ostala na Francoskem, kar je zelo razočaralo Ameriko. A ko je zagledal pol leta pozneje Meguiche zopet Pariz, povsod se je predvajal ameriški »bioscope«. Medtem, ko je razkazoval Meguiche v Ameriki prvi kinematograf, so že odkupili Američani patent, izboljšali izum in pričeli prodajati v Evropo bolj praktične aparate. Julija meseca istega leta 1898 je že došel Meguiche na Rusko, kjer je doživel najbolj pisane pustolovščine.

„Hudičeve punčke“ v plamenu

Prišel je svoje rusko gostovanje na znanem velesejmu v Nižem Novgorodu. Imel je pravilichen uspeh. Množica je oblegala barako, kjer so se predvajale »žive fotografije«. Denar se je v potokih lil v blagajno. A kmalu je zvedel Francoz za razburjive govorice. Ljudstvo je domnevalo, da je ud ležen pri predstavah hudič. Meščani in trgovci so vedno gledali, ali ni skrit zadaj za razpetim olatnom. Niso našli hudiča, pljuvali na tla in mrko majali z glavam. Naposled so sklenili, da bodo »podtaknili hudičevim punčkam rdečega petelina,

Avstralski letalec Charles Ulm je preletel iz Anglije v Avstralijo v 6 dne 17 urah in 56 minutah. Rekord, ki ga je postavil nedavno Kingsford Smith, je torej pobil za 11 ur.

Za 100.000 dolariev mamil na ognju

Policija je v San Franciscu sežgala zalogo opija, morfija, kokaina in drugih uspavajočih sredstev, katerih vrednost cenijo na 100.000 dolarjev. Vso to množico opojnih sredstev je zažigala policija samo v času 6 tednov.

ker sicer bo še prišla nesreča v deželo.« Meguiche je šel na policijo, ki je postavila stražnike pri vходу. A kljub temu je bila baraka nekoč ponoči polita s petrolejem in pogorela do tal. Francoz je komaj rešil en aparat. Drugi je postal žrtev plamenov z vsemi slikami vred.

Lepa Španka in nesrečni častnik

Po požaru v Nižem Novgorodu je sklenil Meguiche pogodbo z znanim petrograjskim poletnim gledališčem »Akvarijem«. Dospel je v prestolnico s preostalim aparatom, naročil iz Pariza filme in ponovno žel lovorike. Vse predstave so bile razprodane. Najodličnejše osebnosti so kakor otroci ponovno občudovali pri carskem kronanju posnete prizore, sliko prihoda vlaka, prve komične filme itd. itd. V »Akvariju« je nastopala takrat slavna Lina Cavaglieri. Njena sovražnica, neka španska plesalka, je naročila pri Meguicheu prvi »zvočni« film, da bi zasenčila tekmovalko. Pravi orkester je spremljal njen ples v filmu. Na to je izvajala isti ples sama, kar je nepopisno navdušilo občinstvo. »Lepa Španka« je slavila zmago, a naposled doživela dramo. Plesala je z nekim zaljubljenim gardnim častnikom. Njegovi predstojniki so nepričakovano sprejeli sklep, češ, da nastop v filmu in na odru ponižuje čast ruske garde. Policija je pre-

Slavni francoski fizik Jean Lerond d'Alambert je umrl 29. oktobra l. 1783. Letos torej poteče 150 let od njegove smrti. Alambert je postavil takozvan Alambertov zakon, ki izvaja gibanje trdnega telesa iz gibanja ene točke mase. S sodelovanjem Diderota je izdal enciklopedijo, to je leksikon, ki so ga smatrali za najpopolnejšo zbirko takratnega znanja.

povedala film. »Lepa Španka« je morala zapustiti Rusijo. Ista usoda je doletela nesrečnega Meguichea. Poprej je bil celo zaprt. Francoski poslanik ga je rešil ječe. A dva orožnika sta ga takoj spremlila na mejo, ker je moral zapustiti Rusijo v teku 24 ur. V »Lepo Španko« zaljubljeni častnik se je kmalu nato ustrelil, ker bi bil sicer moral podati ostavko.

Navidezna bomba

Slično nesrečo je doživel Meguiche tudi pri drugem obisku na Ruskem leta 1904. Filmal je takrat v Moskvi svečan sprejem junaških mornarjev križark »Varjaga« in »Korejca«. Japonci so napadli obe ladji v nevtralnem pristanišču, in s tem se je pričela vojna. Pri sprejemu je bil navzoč car z otroki. Vsled tega je potreboval Meguiche za predstave posebno dovoljenje moskovskega poveljnika, generala Trepova. Javil se je v njegovi palači, sedanjem sedežu Sovjetov, na Tverski, in stražnik ga je peljal v generalov kabinet. A v trenutku, ko je Francoz odvijal v časopisno polo zagnjeno okroglo pločevinasto škatlo z filmi, sta nenadoma planila policijska častnika in mu bliskovito zavila roki nazaj. Trepov sam je dvignil pod kupom aktov na mizi skrit revolver in ga uprl Francozu v prsa. Meguiche se je kmalu rešil iz mučnega položaja. General, ki se je vse življenje skrival pred atentatorji in naposled postal njih žrtev, je s častnikoma vred bil prepričan, da je v nedolžni škatli nevarna bomba.

Angleški župani molzejo

V Londonu je te dni velika kmetijska razstava, pri kateri je posebno važna vloga odmerjena županu. Naša slika nam kaže župana iz Islingtona in njegovega tovariša iz Shorditsha, ki sta sama pravkar pomolzla, da bi se prepričala, koliko mleka ima krava.

Proti temu plinu ni pomoči

Kratko smo že poročali iz Pariza, da se je nekemu francoskemu učenjaku posrečilo odkriti nov plin, ki po svoji učinkovitosti prekaša vse dosedanje. Pred tem plinom odpove tudi najmodernejša plinska maska. Zanimivo je, da je bil odkrit ta plin le slučajno in ne morda po dolgem vztrajnem preiskovanju.

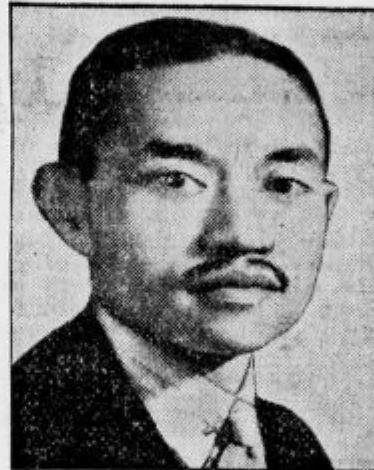
To strašno orožje je odkril Leonce Bert, docent za fiziko, ko je skušal s pomočjo svojega asistenta Pavla Dorierja sestaviti sintetično dišavo. Pri tem sta znanstvenika napravila majhno napako, ko sta sestavljala dve posebni dišavi za nov parfem. Plin je brezbarven in njegov vonj spominja na vzušje v kaki mesnici. Ta plin prodre skozi vsako obleko in napade vsa trdna telesa, predvsem pa je nevaren suhi koži. Če pride plin tudi na najmanjši površini do živega telesa, napade celice, ki se prično takoj razkrajati in v nekaj urah nastopi smrt.

Prve poizkuse sta francoska znanstvenika napravila na psih. Pes je že po nekaj minutah po-

ginil, ko so spustili do njega plin. Le ena stran moti francoske vojne kroge, ki neprestano mislijo na obrambo svoje države in ki jim je to odkritje gotovo dobrodošlo. Stroški za pridobivanje tega plina so namreč zelo veliki. Morda je to sreča v nesreči; sicer pa je znano, da so vsi smrtonosni plini navadno zelo dragi.

Zanimiva je izjava, ki jo je dal prof. Bert o svojem odkritju: »Odkrili smo plin,« je dejal, »ki v svojih učinkih prekaša vse dosedanje. V primeru potrebe bi lahko napolnili v osmih dneh bombe in granate v dovolj velikem številu s tem plinom. Sicer pa nisem niti obvestil vojnega ministra o svojem odkritju. Stavil ga bom na razpolago vojaškim krogom edino v primeru vojne; seveda pod pogojem, da vojno ministrstvo ne ukrene že zdaj drugače.«

O tem plinu torej poročajo, da mu ne kljubuje nobena plinska maska. Če pomislimo, da je človek zelo iznajdljiv, je vsekakor upravičeno upanje, da bo prav gotovo izumil sredstvo, s katerim se bo ubranil tega strašnega morilnega sredstva.

Kralj Prajathipok, ki kraljuje Siamu in o katerem gre zdaj glas, da simpatizira z revolucionarnim gibanjem, ki je vstalo proti moderniziranju dežele.

Atentat na oklopni vlak

V Cicikarju pri Mandžuriji so Kitajci izvršili atentat na japonski oklopni vlak. Šestnajst japonskih vojakov je bilo ubitih, 45 pa ranjenih.

2000 japonskih ribičev pogrešajo

Nad Japonsko je divjal strahovit vihar, to je tajfun. Potopil je parnik »Jašima Maru«. Uničen je otok Šikoku. Še vedno pogrešajo okoli 2000 ribičev, ki so ribarili na odprtem morju v tisoč čolnih.

Vlogo Križanega bo igral

Alojz Lang je bil letos določen, da bo pri pasijonskih igrah v Oberammerganu igral Kristusa prihodnje leto. Alojz Lang je umetnik rezljaj.

★

Izkušnja uči, da napade progresivna paraliza trikrat več moških kakor žensk.

V Dublinu, glavnem mestu Irske je že v teku propaganda za irsko loterijo, Irish Sweepstake. Za to uporabljajo trojanskega konja.

Gospodarstvo

Zaposlenost v Sloveniji

Kot znano našim čitateljem, objavljamo stalno mesečne podatke Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani. Ti podatki so nekakšen barometer za presojo zaposlenosti v Sloveniji. Toda podatki niso kompletni in nam zato v nekaterih strokah ne dajejo prave slike.

Predvsem so za Slovenijo važni se podatki o zaposlenosti delavstva v premogovnikih, ostalih rudnikih in topilnicah. To so podatki bratovskih skladnic, odnosno Glavne bratovske skladnice. Ker so nam na razpolago podatki za OUZD in Trg. boln. podporno društvo za julij (po »Radniški zaščiti«) navajamo tudi za brat. skladnice, da je znašalo julija število zavarovancev 10.109, julija lani 10.748. Padec ni znaten: 739 oseb; iz tega bi bilo sklepati, da se je pri nadaljnjem lahkem nazadovanju zaposlenost v velikih obratih nekako stabilizirala v primeri z lanskim letom.

Nadalje smo sestavili skupen pregled zaposlenih po strokah (tako pri OUZD kot pri Trgov. boln. in podp. dr.):

	Julij 1932	Julij 1933
kmetijstvo	662	621
promet (javni)	625	522
promet (priv.)	1002	903
rudarstvo	5	3
kamen, zemlja	4865	4190
kov. strojna	6348	6487
gradba prev. sr.	296	284
kemična	1735	1820
elektr. vodov.	677	570
tekstilna	8913	10.540
papir	1790	1933
usnje	1420	1622
pred. usnja	3321	2984
gozdna, žage	6423	6423
lesna	4172	3460
hran., pijače	3687	3643
tobak	865	949
gost., kav.	3304	3395
obleka	4598	4199
gradbe cest itd.	2291	2401
gradbe nad zemljo	7191	5817
grafična	1218	1178
hišijena	1705	1756
obč. podj.	1157	1414

trgovina	7511	6934
denarstvo	1440	1420
svob. poklici	1277	1533
služničad	8004	8086
Skupaj	86.802	84.767

Pri analizi podatkov smo prišli do zaključka, da nam že podatki OUZD v večini panog dajejo pravo sliko o zaposlenosti delavstva; če pa hočemo ugotoviti položaj v skupinah: trgovine, denarstvo itd., svobodni poklici je pa treba prišteti še številke Trgov. boln. in podp. dr. Julija n. pr. je bilo v trgovini pri Trg. boln. podp. dr. zavarovanih 3584 oseb, pri OUZD pa 3350, nadalje v denarstvu 902 proti 518 itd., velik je delež tudi pri gledališčih, svob. poklicih itd.: 420 proti 1113. V teh treh skupinah samo podatki OUZD ne zadostujejo za pravo sliko. Ta tabela kaže, da se je zaposlenost v večini strok poslabšala. Relativno največje je nazadovanje v lesni industriji ter pri gradbah nad zemljo, kar pomeni nazadovanje investicijske delavnosti in stagnacijo na gradbenem trgu.

V celi vrsti panog pa nam je zabeležiti izboljšanje kot n. pr. v tekstilni industriji, kjer je število zaposlenih (zlasti žensk) naraslo za 1627, v tobačni tovarni, usnjarski stroki itd.

Poleg nekaterih drugih panog je znatno nazadovanje v trgovski stroki: od 7511 na 6934, kar dokazuje veliko krizo baš v tej panogi. V denarstvu in zavarovalstvu se je zaposlenost ustalila odn. ni mnogo zmanjšala.

Za Slovenijo bi morali, če hočemo dobiti celotno sliko o stanju zaposlenosti, prišteti še zavarovance pri zagrebškem Merkurju, ki ima v Sloveniji tri podružnice in pri njih okoli 700 zavarovancev. Vendar teh 700 celotne slike ne bi dosti izpremenilo.

H koncu še beseda o statističnem delu Osr. urada. »Radniška zaščita«, organ Osr. urada v Zagrebu, ne prinaša redno statistik, ker za nekatere mesece ni bilo ničesar objavljenega. Poleg tega pa prihajajo podatki le preveč z zamudo do javnosti. Zeleti bi bilo, da Osrudni urad svoje delo pospeši in če že ne more redno in pravočasno poročati v svojem organu, dostavlja interesantno podatke drugače.

Avstrijska agrarna avtarkija postaja vedno bolj znatna tudi v živinoreji. Iz »Neue Freie Presse« posnemamo o dovoljih živine na dunajski trg tele podatke: goveja živina (mrlica in živa) 1. 1930 iz Avstrije 48.570 glav, iz inozemstva 21.390, 1. 1932 iz Avstrije 118.000, iz inozemstva 21.390 glav, letos v prvih 9 mesecih pa 73.000 proti 18.370. Podobno je za prašiče pršutarje: 1930 Avstrija 47.720 glav, inozemstvo 456.740 glav, 1932 215.120 in 193.700, letos v prvih 9 mesecih pa 183.650 proti 134.730. Uvoz jaje v Avstrijo je padel od 176.000 met. stot. 1930 na 114.000 st. lani.

Borza

Dne 24. oktobra.

Denar

Bruselj, New York in Praga so danes popuščili. Neizpremenjeni so ostali Curih, Pariz in Trst, dočim so Amsterdam, Berlin in London narasli.

Avstrijski šiling je na ljubljanski borzi popustil od 8,75 na 8,70, na zagrebški borzi je bil zaključen po 8,71, na belgajski pa notiral 8,60 den. — Grški bini so notirali v Zagrebu 40,25—41,50, v Belgradu pa 39—40,50 (40,50).

Ljubljana, Amsterdam 2307,63—2318,99, Berlin 1362,91—1373,71, Bruselj 797,46—801,40, Curih 1108,35—1113,85, London 183,80—185,40, New York 3963,83—3992,09, Pariz 223,85—224,97, Praga 169,79 do 170,65, Trst 301,01—303,41.

Zagrebski promet brez kompenzacij 50,064 Din. Dunaj, Dinar notira 8,84 den.

Curih, Pariz 20,1975, London 16,75, New York 360, Bruselj 71,975, Milan 27,22, Madrid 43,175, Amsterdam 208,175, Berlin 123,10, Dunaj 72,57 (57,10), Stockholm 86,40, Oslo 84,20, Kopenhagen 74,80, Praga 15,325, Varšava 57,90, Atene 2,95, Carierad 2,51, Bukarešta 3,05.

Pariz, Ob 11,45, New York 17,70, London 82,375, London (začetek), Pariz 83, New York 4,65, Zlato v Londonu 128/1.

Vrednotni papirji

Tendence za državne papirje je postala prav čvrsta. Narasli so tečaji škode in dolarskih posojil. Promet se je povečal in znašal na zagrebški borzi: vojna škoda 300 kom., 7% Bler 1000 dol. in 8% Bler 1000 dol.

Ljubljana, 7% inv. pos. 50 den., agrarji 27 d., vojna škoda 248 den., begl. obv. 36,50 den., 8% Bler. pos. 37,50 den., 7% Bler. pos. 34—35,50, 7% pos. Drž. hip. banke 45 den.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 50—53, agrarji 27 den., vojna škoda 247,50—248,50 (248), 12. 249—250 (249), 6% begl. obv. 36,50—38, 8% Bler. pos. 37—37,50 (37,50), 7% Bler. pos. 34,50 do 35,50 (35). — Delnice: Narodna banka 3550 d., Priv. agr. banka 227—229, Sečera Osijek 165 bl., Impex 50 den., Trboveljska 80—110.

Belgrad, Narodna banka 3630—3700, Priv. agr. banka 227—228 (228), 7% inv. pos. 52 den., agrarji 27,25—28, vojna škoda 247—247,50 (247, 240,50), 12. 248—248,50 (248,50, 248), 6% begl. obv. 37,10 do 37,20 (37,50, 37,15), 8% Bler. pos. 36,50—38, 7% Bler. pos. 34,50—35 (34,50).

Dunaj, Don. sav. jadr. 52,65, Länderbank 16, Narodna banka 140, Stewag 8,65, Alpine 9,80.

Žitni trg

Koruzi je nadalje zelo čvrsta zaradi kvalitativno slabe letine. Nadalje je živahen izvoz koruze v Avstrijo, ki plača 75 nakl. post. V ostalem stane umetno sušeno blago 67,50. Tudi cene pšenice polagoma narasčajo, saj je trg kot pri koruzi skoraj brez ponudbe. Ban. blago stane 100—102,50, bč. pa 105—107,50. Cene moke so poskočile za 15 par in se gibljejo med 205 in 215.

Živina

Dunajski pršutarji sejem 24. oktobra. Prignanih je bilo 8018 pršutarjev in 5596 špeharjev, skupno 13.614, od tega iz Avstrije 5193, iz inozemstva pa 8419. Cene so bile sledeče v sil. za kilogram žive teže: špeharji 1. 1,40—1,42, stari 1,30—1,33, kmetijski 1,40—1,46, križani 1,40—1,50, pršutarji 1,39—1,55. Promet je bil miren. Živahno pospravljanje je bilo za špeharje, med katerimi so se ogrski veleposestniki podražili za 5 grošev, ostali pa za 2 do 3 groše. Pršutarji so se pocenili za 5 grošev.

Hmelj

Zalec, 24. oktobra. Mirno nakupovanje se je nadaljevalo v manjšem obsegu tudi danes. Tendence je ostala neizpremenjena in prav tako tudi cene. Za

Sport

Smučarska gimnastika

Vaje z orodjem in na orodju.

Zadnjič (glej »Slovenec« št. 230, z dne 19. oktobra) smo se seznanili z gimnastičnimi vajami, ki naj jih vadijo smučarji kot predpripravo za delo na terenu. Namen današnjih vrstic pa je seznaniti cenjene čitatelje in čitatele z onimi vajami, ki jih moremo izvajati samo v večjih prostorih in kjer imamo na razpolago tudi potrebna orodja, s katerimi odnosno na katerem moremo vaditi. Te vaje tvorijo z gimnastičnimi vajami nekako celotno predpripravo za smučanje, kajti poleg potrebne moči in korake si pridobimo zlasti pri vajah na gredih in na telovadnem orodju občutek za ravnotežje, ki ga tako pogrešamo pri smučarjih-začetnikih. Zatorej naj vsakdo, ki ima kolikor količnega, vadi tudi te vaje, ker mu bodo mnogo koristile. Pri orodnih vajah bi pripomnil še to, da naj se izvajajo s polnim kolebom, težnih vaj naj se pa dela le toliko, kolikor je neobhodno potrebno za moč in vztrajnost.

Ob tej priliki bomo obdelali tudi nekaj vaj z medicinsko žogo, ki so tudi za smučarje zelo važne, na drugi strani pa napravimo večere, ki v težnih in zaprtih prostorih že itak niso posebno prijetni, — malo bolj pestre in privlačne. Kaj pa je pravzaprav medicinska žoga? Cisto kratek odgovor: To je žoga, teža 3 kg za moške, 2 kg za mladino in ženske, napolnjena z živalsko dlako. Zelo važna pri teh vajah je to, da žogo vedno ujamemo, da ne pade na tla. Oč sebe jo pa rezko, energično in s polnim zamahom odnesemo. Seveda moramo biti pri lovanju žoge previdni, ker bi se nam v nasprotnem slučaju moglo pripetiti, da si spahnemo kak prst na roki.

Predno preidemo k vajam samim, bi se že dovolili pripomniti, da to še zdaleka niso vse vaje, ki bi jih pravzaprav morali delati, temveč sem izbral samo one, ki se mi zde najprimernejše in najpotrebnejše za smučarje. Sedaj pa le pridno na delo, ko zapade sneg, ali morda še malo prej, se bomo pa seznanili z nekaterimi praktičnimi vajami v terenu, ki nas bodo uvedle v tajnosti bele umetnosti. Do tedaj pa. Smuč!

A. Vaje z medicinsko žogo:

1. vaja: Razkoračna staja — žogo primi ob strani in napravi vzročenje (nad glavo — roki stegnjeni) močno nazaj — žogo vrzi z vso silo nasproti stoječi osebi. Vajo ponovi 6-krat. Isto vajo izvedi tudi sedč na tleh.

2. vaja: Razkoračna staja — izvedi močan predklon, z žogo idi med nogi, hipno se vzravna, žogo pa vrzi skozi vzročenje čez glavo nazaj zadaj stoječi osebi. To napravi šestkrat. Isto vajo izvedi sedč na tleh.

3. vaja: Razkoračna staja — žogo primi ob strani ter jo prinesi na prsa, roki pa obenem zasunč na not — nato jo močno in vodoravno odnesi nasproti stoječi osebi. Vajo ponovi šestkrat in jo izvedi tudi sedč na tleh.

4. vaja: Razkoračna staja — žogo prinesi zadaj na križ — z lahkim predklonom in zamahom rok gor, jo vrzi čez glavo naprej, nasproti stoječi osebi. To ponovi šestkrat ter izvedi isto vajo tudi v sedu na tleh.

5. vaja: Razkoračna staja — vzroči z žogo — z globokim predklonom jo vrzi med nogama visoko nazaj, zadaj stoječi osebi. Vajo izvedi šestkrat.

6. vaja: Žoge se okleni z nogama — odrini se visoko v zrak, v najvišji točki (v zraku) pa vrzi noge v predno (predse), da odleti žoga precej visoko nasproti stoječi osebi. Tako ponovi vajo šestkrat.

Radio
Senzacija 1933-34"HIS MASTER'S VOICE"
APARAT R 28 P

Ta nov superheterodin radio-aparat za sprejemanje EVROPE in AMERIKE deluje na dveh področjih valov in to:

100—214 m
(1400—2800 Kc.)

200—550 m
(540—1500 Kc.)

Izmenični tok 220 V.

Ta aparat sprejema tudi amaterske emisijske postaje kratkih valov. Aparat je opremljen z najnovejšim dinamičnim zvočnikom.

NEDOSEGLJIVA SELEKTIVNOST
NEDOSEGLJIV V TONU
NEDOSEGLJIV V CENI

Proti gotovini

Din 3200'—

Na obroke

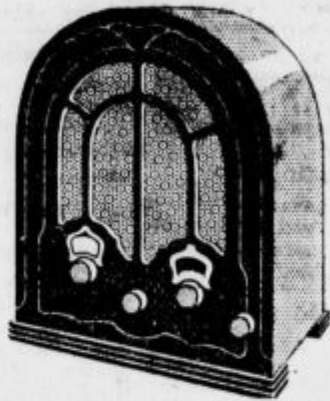
Din 3500'—

Naplačilo Din 1400'—, ostanek 300'—
v 7 mesečnih obrokih po Din 300'—

Dobi se v vseh tozadevnih trgovinah in pri generalnem zastopstvu

THE GRAMOPHONE COMPANY LTD.

M. MAJSTORVIĆ, Zagreb, Račkoga ulica šte. 2

Pred novo sportno afero

Kaj bo z našim reprezentantom ASK Primorjem?

Po poročilih zagrebških listov stojimo v našem nogometu že zopet pred novo afero. Kakor znano, se je ljubljanski klub SK Svoboda v letošnjem marcu fusioniral z ASK Primorjem. To fuzijo je LNP prijavil v aprilu in obenem zahteval, da se briše SK Svoboda iz članstva JNZ.

Naš nogometni predstavnik je igral vse ligine tekme po določenem redu. Toda SK Svoboda je bila glasom objave v službenem glasilu JNZ št. 42 črtana iz članstva šele 26. septembra, torej celih sedem mesecev kasneje, ko je došla tozadevna prijava in ko je Primorje odigralo že več ko polovico tekem.

»A što s a da?« se vprašujejo zagrebški listi. Še bolj smo pa seveda radovedni mi, ker je pri stvari prizadet predstavnik vsega slovenskega nogometa. Ali se bodo vse tekme, ki jih je odigralo Primorje od marca do 26. septembra, razveljavile, ali se jih prizna s 3:0 in z dvema točkama za nasprotnika, ali se razpišejo nove tekme? Vsekakor stojimo pred izredno važnim vprašanjem v našem državnem prvenstvu in vsi smo radovedni na tozadevno odločitev JNZ.

Pri celi stvari je pa najlepše to-le, da citiramo zagrebške »Novosti« z dne 24. oktobra št. 293: »Prijava v tom predmetu postoji — podnieti su je prijatelj Primorja iz Ljubljane, a čini se, da se je pridružila i »Voivodina«. Nema sumnje ovim vrijednim pronašačem poslužiti će se i svi oni, koji su bili koji bod ostavili Primorju.«

Haiduk : Primorje

Po več ko enem mesecu bomo imeli zopet priliko videti v Ljubljani ligino tekmo. V nedeljo se nam bo predstavil mojster z morja, ki ga že vse ljubljansko sportno občinstvo tako željno pričakuje. Zlasti želijo vsi videti Kragića, najboljšega strelca v letošnjem državnem prvenstvu, ki je brez dvoma eden najopasnijih strelcev v naši državi sploh. Podrobneje o tej tekmi bomo še poročali.

Občni zbor gorenjske zimsko-sportne zveze

Gorenjska zimskosportna podzveza sklicuje za nedeljo 5. novembra ob 15 v hotelu Paar na Jesenicah svoj 11. redni ligini občni zbor. Dnevni red je sledeč: 1. Otvoritev občnega zbora in pozdrav predsednika. 2. Odboritev zapisnika zadnjega rednega občnega zbora. 3. Poročila: tajnika, načelnika smuško-tehničnega odseka, načelnika drsalno-tehničnega odseka, blaginika, nadzornega odbora. 4. Samostojni predlogi članov. 5. Volitev upravnega širšega in nadzornega odbora. 6. Določitev sedišča podzveze. 7. Slučajnosti. — Delegati morajo imeti poverilnice klubov. V primeru, da ob napovedanem času ne bo navzočih vsaj polovica članov, se bo vršil občni zbor v smislu § 12 zveznih pravil pol ure kasneje istotam drugi občni zbor, ki bo veljavno sklepal ne glede na število navzočih članov. Samostojne predloge je poslati podzvezi najkasneje do 29. oktobra.

★

Karel Schäfer, evropski in svetovni prvak v umetnem drsanju, odšel v Pariz, kjer bo v tamkajšnji sportni palači treniral. Prvič bo nastopil ob priliki tekem avstrijske reprezentance v hokeju na ledu. Tedaj se bo predstavila javnosti tudi dvojica Papetz-Zwack.

Kaj vse si dovolijo ljudje, ki imajo dovolj časa in preveč denarja. Neki ameriški dolarski milijonar je nastavlil 14 smučarjev, ki mu za njegovo privatno zabavo — kadar si seveda on zaželi — kazejo svojo umetnost. V to svrhu si je ta »reže« zgradil lastno smučarsko skakalnico, da uživa nad uspehi smučarjev-skakačev. Časi se pač spreminjajo. Prej so si taki magnatje vzdrževali lastni teater in balet, sedaj, ko živimo v dobi sporta, se pa zabavajo na račun sportnikov.

Ligine tekme prihodnje nedelje

V nedeljo se odigrajo naslednje ligine tekme: v Ljubljani: Primorje—Hajduk, v Belgradu: Jugoslavija—Slavija Sarajevo, v Osijeku: Slavija Osijek—Hašk, v Zagrebu Concordia—Gradjanski.

Crosscountry tek za dame

Ljubljanska hazena podzveza priredi 12. novembra ob pol 11 na igrišču SK Ilirije ob Celovški cesti in po bližnji okolici crosscountry tek na 2 km za dame. — Pravico tekovanja imajo klubci od najmanj 6 teknič, od katerih najboljša četvorica šteje za klasifikacijo kluba in poedinke, ki so verifikirane ali neverifikirane tekmovalke JSZS. Klasifikacija kluba se odredi tako, da prva na cilju dobi eno, druga dve točki itd., a klub, ki ima najmanjše število točk, doseže prvo mesto in prejme v trajno last jo zmagovalca, darilo LHP. Prijave je poslati najkasneje do 5. novembra opoldne na naslov: Karba Drago, kavarna »Evropa«, Ljubljana. Tekmuje se po pravilih JLAS.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglaš Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglaš se plačuje tako pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska 3 mm visoka petlinna vrstica po Din 250. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

1000 Din dobi,
kdor mi preskrbi stalno službo. Naslov v upravi »Slovenca« pod »Izkušen zidar, zmožen kavicje« št. 12610 (a)

3000 Din kavicje
položim, ali pa 500 Din tistemu, ki mi preskrbi stalno zaposlenje. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Priden in zanesljiv« št. 12607. (a)

Blagajničarka
absolventinja drž. trg. šole išče mesto. Ponudbe pod »Poštena« št. 12604 na upravo »Slovenca«. (a)

Službo dobe

Zastopnike
sprejme zavarovalna — Ponudbe pod »Takoj« št. 12611 na upravo »Slovenca« Maribor. (b)

Mlajšo pletiljo
z nekaj kapitala sprejem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Družabnica« št. 12609. (b)

Vezilja
ki sprejme ženska ročna dela na dom — se išče. Naslove sprejema uprava »Slovenca« pod »Vezilja«. (b)

Kmetijsko društvo v Dobropolju r. z. z. o. z. — sprejme takoj v službo na svoji podružnici v Sušaku trgovsko usposobljenega

poslovodjo
Prednost imajo mlajše moči z dovršeno srednjo šolo. Tozadavne prošnje naj se odposreduje čim prej — spričevali trgov. usposobljenosti oziroma s šolskimi izpričevali na Kmetijsko društvo v Dobropolju. Službeni pogoji so zelo ugodni. (b)

Pouk

Šoferska šola E. Čeh
(bivša Cemerikova šoferska šola) Ljubljana, Dunajska c. 36
Šola za poklicne šoferje in avtomobiliste. Prospekti in poljsna zastoj in franko.

Objave

Objava!
Podpisana obžalujem, kar sam govorila o Uršuli Svab, Sp. Veterino, in se zahvaljujem, da je odstopila od tožbe. — Lucija Gradišar, Semično. (a)

Aleksandra Rahmanova: Dijaštvo, ljubezen, Čeka in smrt
30. oktobra 1916.

Danes se je Lizočka Vasiljevskaja odpeljala domov. Vsa prizadevanja so bila zaman. Kljub prošnji mojega očeta in pomoči guvernerja in drugih vplivnih oseb je niso hoteli sprejeti na nobeni gimnaziji. Ali sluti ta Avstrijec z goslini, da je zaradi njega uničeno Lizočino življenje? Upam, da ne bo nikoli zvedel.

1. novembra 1916.
Za filozofsko nalogo sem dobila: »Filozofija, religija in poezija« in knjige, ki mi jih je dal profesor, prebiram s slastjo; v »pametnih knjigah« najdem vedno več veselja. In dozdeva se mi čimdalje bolj, da je, kot pravi Blok:

»Zaklad v mojem sreu skrit,
Do njega sama najdem pot...«

Prepričana sem, da edino od mene zavisi, če bom kaj ali nič. Ne, nikomur ne bom žrtvovala svoje svobode! Nikomur ne bom samo »ženska«.

2. novembra 1916.
Danes nas je zapustila Grizelda Nikolajevna. Dala sem ji velik sveženj živil in perila ter denarja za pot. Ni imela poguma iti še enkrat na svoje stanovanje, ker je vedela, da ga policija nadzira.

»Sporočite, prosim, staršem,« je rekla, ko se je poslovljala od mene, »da jim nikoli ne pozabim, kar so mi storili. Če bom imela kdaj priliko, da jim povrnem, storim to, pa naj me stane, kar hoče... Toda bržkone se to ne bo zgodilo nikoli, ker odhajam v tujino.«

Otroško sestro

(Kinder-schwester)
perfektno izveščano, sprejme k 2 otrokoma s 1. januarjem 1934
Vilim Conen. Subotica

Stanovanja

IŠČEJO:

Mirno sobo
najrajši z vsjo oskrbo — išče ves dan odsotna gospodična v centru, pri boljši družini. Ponudbe pod »Mirna« št. 12629 na upravo »Slovenca«. (s)

Oporemljeno sobo
solčno, v sredini mesta, iščeta dve mirni gospodični. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Cena«. (c)

ODDAJO:

Stanovanje petih sob
s pritlikino, v vili med Tivoli in glavno pošto v Ljubljani, solčna mirna lega, moderni komfort, povsem renovirano, se takoj odda. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 12373. (c)

Vnajem

ODDAJO:

Lep trgovski lokal
na Gosposvetski cesti — oddamo takoj v najem. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 12586. (n)

Lokal

Tyrševa 38, v pritličju hiše Zadržne zvezde, se odda s 1. novembrom. — Informacije pri Zadržni zvezi, kjer je vložiti tudi ponudbo. (n)

Trgovski lokal

se odda s 1. novembrom v palači »Dunav« v Beethovnovi ulici. Vsa pojasnila pri Splošnem Jugoslovanskem bančnem društvu, podružnica Ljubljana, v palači »Dunav«. (n)

Restavracijo

v sredini Maribora dam v najem radi bolezn. Ponudbe na upravo »Slovenca« v Mariboru pod »V najem« št. 12626. (n)

Razno

Več voz zdrave pese
zamenjam za dobro krmo ali stelo ali jo poceni prodam. Gerkman, Ljubljana, Poljanska c. 85. (r)

Prodamo

Ce avto svoj stari prodajal ali motorja bi znebil se rad, brž kupca ti ti mnogo prižene Slovenec najmanjši inšert

Nogavice, rokavice
robce, perilo, torbice, kravate
nizke cene samo pri **PETELINC-u**
Ljubljana, ob vodi blizu Brešernovega spomenika.

Kislo zelje
repo, sarmo
prvovrstno, v sodih, po najnižji ceni dobavlja: Homan, Sv. Petra c. 83.

Puh za pernice

Ia beli Din 230.—
sivi „ 140.—
Lepo perje po Din 25.—, 35.—, 56.—, 95.—, 180.— kg.
Puhaste odeje po naročilu najcenejše izdeluje **RUDOLF SEVER**
MARIJIN TRG ŠT. 2.

VINA

Za težko delo Vam z dobrim vinom postreže **Centralna vinarna v Ljubljani.**

Nogavice, rokavice
in pletenine Vam audi v veliki izbiri osugodno in naenice trdka Karl Prelog Ljubljana Židovska ulica in Star trg 11

Jabolka
prvovrstna, obrana, namizna, iz Savinjske doline, ima na zalogi Trgovska in gospodarska družba z o. z., Cigaletova ulica 1 (poleg sodnije). (l)

Damske plašče
najceneje nudi **I. Temšič, Ljubljana**
Sv. Petra cesta 38
Izdelava po meri.

Mizarji

Najcenejše vezane plošče jelševne bukove.
Okoume, Panel v velikosti 220/122 in 200/122 dobite po najnižjih cenah v vrniskem skla isču **LJUBLJANA, Dunajska 31**

Sir ala trapist in čajno maslo

Sir, zajamčeno polnomasten, 15 Din, čajno maslo v bloku, 24 Din, čajno maslo, zavoji 1/4, 1/8, 1/16 26 Din, domače maslo — blok, jako dobro za slaščičarje, 18 Din, domače za 1 kg — vse franko. Naročila je poslani na: ko. Naročila poslani na: Mlječni proizvodi Dragica, Hercegovac. Sprejem zastopnike.

Čitajte in širite »Slovenca«!

Potem me je objela in pristavila:
»In Vam, ljubo dekle, svetujem: Zaničujte vse ljudi in njih duše! Ljudje niso zanimivi, in skoro vsi so ničvredni! Če ne boste poslušali mojega sveta, ne boste doživeli v življenju drugega, nego bridka razočaranja. Vi pa ostanite taka, kakršna ste, če mogoče, tako naivna, tako ljubezniva in tako dobra!«

Malo so se ji zasolile oči. Tako je odšla od nas.

Silno jo pomilujem. Tako nesrečna je, tako žalostna, tako osamljena! Kar ne morem razumeti, da je to ljubo, tiho dekle prav tista, ki je pred malo dnevi govorila ene strašne besede o maščevanju, mukah in krvi. In če jo dobe, bo morala v Sibirijo! Zakaj je toliko sovraštva v ljudeh in zakaj koprne vsi za tem, da bi se med seboj žalili in mučili?

15. novembra 1916.

Prišla sem na današnje dijaško zborovanje, še preden se je pričelo. Velika dvorana je bila skoraj zasedena, da sem komaj dobila mesto. Poleg mene je sedel majhen, grbast dijak na okenski polici in zvonil s tenkimi nogami, ki so tičale v ponošnih, od talega snega čisto premočenih čevljih. Di-jakinji, ki je sedela zraven njega in imela zelo ljubek, pa ne preveč duhovit obraz, je govorila: »Veste, Veročka, lepo neumnost ste skovali v svojih pesmih! Da vojak umrje za domovino, to bi še bilo. Ampak za carja? Oprostite, to kaže, da nimate nikakega okusa, ne umetniškega ne političnega. Kdo bo pa dandanes še umrl za carja? To mora edino narednik službeno vojakom natvezati, naša naloga pa je, ljudstvo poučiti in ga prepričati, da Rusija ne potrebuje ne carja ne Boga...!«

V tem hipu se je zborovanje pričelo in grbasti dijak je utihnil. Za predsednika so dijaki izvolili

Sveče

čaj
kavo
rum

poročila
JOS. JAGODIČ, CELJE,
Gubčeva ulica 2
Glavni trg 14

Specialno isbiro
modnih hlač in pumparc
dobite najceneje pri
Preskerju, Sv. Petra c.

ZIMSKA JABOLKA

sortirana v zabojčkih in
SADNA DREVESA
za jesensko saditev, visoka in nizkoedelna — dobite pri **KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI,**
NOVI TRG ŠT. 3.

Kupimo

Železno blagajno
kupi Lana, Rimska cesta št. 2. (k)

Srebrne krone
staro zlato in srebro kupuje **RAFINERIJA DRAGIH KOVIN** Ljubljana
Ilirska ulica 36, vhod / Vidovdanske ceste pri gostilni Možina

Želod
zdrav, vsako vrsto zase, ponudite firmi »Suma« — Zagreb, Zvonimirova 1. k

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno **SLOVENCA**

Pohišstvo

Novo spalnico
9 komadov — prodam za 1600 Din. Naslov v upravi »Slovenca« št. 12632. (s)

Šperano spalnico
pleskano, s psiho, prodam za 2200 Din. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 12606. (s)

FILATELIJA

Albumi za marke

kompletne izdaje, sedaj novo izdelani. Zelo praktični, prvovrstna izvedba in izvršitev. Album za marke Bosne - Hercegovine Din 40 Din; za marke Črne Gore 20 Din; za marke Srbije 40 Din; za marke kraljevine Jugoslavije 85 Din. Poština 5 Din. Priporočeno 3 Din več. Predplačilo zneska. Izidor Steiner, Zagreb, Masarykova ulica 5.

Obrt

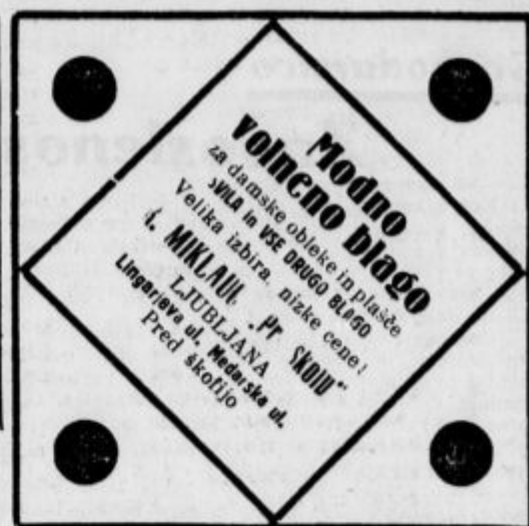
Hubertus plašči
ter vsa v krojaško stroko spadajoča dela za gospode se izvršujejo ceno in solidno pri Fr. Himelreich, Ljubljana, Pred škofijo 9.

Telefon 2059

Premog suha drva
Pogačnik, Bohoričeva ulica 5

Mlinarji!

Rz. prosa, ajdo in ječmen kupite najceneje pri **A. VOLK, LJUBLJANA**
Veletrgovina žita in moka, Resljeva cesta 24.

NEVESTE! GOSPODINJE!

Najlepši okras Vašega doma je perilo, zaves, postelina pregrinjala! Najfinejše in najtrpežnejše ga okrasite z vezeniem od trdke **MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA,**
poleg hotela Štrukelj.

Izdelujemo gumbnice, prebadamo šablone, predtiskujemo čisto ženska ročna dela, imamo specijalni entel za obleke in volane, ažuriramo to entlamo. Vsakdo že ve, da imamo največje in najmodernejšo vezilnico. Ker sami delo sprejemamo, ga sami nadziramo, zato Vas najbolje postrežemo.

Tudi v naši podružnici

Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 5 (paviljon)
lahko plačate naročnino za »Slovenca«, »Domoljuba« in »Bogoljuba«, naročate inserate in dobite razne informacije — Poslovne ure od pol 8 zjutraj do pol 1 popoldne in od 2 do 6 popoldne

ZAHVALA. Ob nepričakovani težki izgubi našega ljubljenelega soproga in očeta

Janeza Klenovšek

se zahvaljujemo častiti duhovščini, g. dr. Krulcu in njegovemu tovarišu g. Holemanu za poslednje spremstvo in tolažilne besede pri odprtem grobu, g. ravnatelju Škrlepu in vsej upravi hotela Union, darovalcem cvetja ter vsem, ki so nam stali ob težki uri ob strani in ga spemili na zadnji poti.

Zalujoča soproga in otroci.

ZAHVALA. Za vse izraze iskrenega sožalja ob nenadni smrti našega predragega

ANTONA SLAVIČA

se vsem najiskrenejše zahvaljujemo. Najprisrčnejšo zahvalo izrekamo g. dekanu konz. svetniku Jos. Weixlu, ki je podelil ob zadnjih zdihljajih rajnemu zadnja svetstva naše sv. vere in imel na grobu globoko občuten govor; g. zdravniku dr. F. Lebarju za hitro prisotnost pri umirajočem; vsem, ki so se trudili za prevoz v domačo hišo; vsem, ki so prišli od blizu in daleč k rajnemu molit in kropit; vsem, ki so okrasili njegov oder z venci in cvetjem; vsem, ki so rajnemu na kakršenkoli način izkazali zadnjo čast, kakor bivšemu županu A. Domanku kot bivšemu občinskemu odborniku; g. dr. Jos. Leskovarju, bivšemu predsedniku mariborske oblasti in bivšemu oblastnemu poslancu Fr. Hraščetu kot bivšemu oblastnemu soposlancu, ki sta prišla na pogreb iz Maribora z g. dr. Šmajdlom; bivšemu državnemu poslancu Fr. Zebotu, ki je govoril na grobu pretresljive besede kot pobratimu in prijatelju iz mladostnih dni slovenskih mladeniških organizacij; učiteljskemu zboru v Vučji vasi za korporativno udeležbo z učenci pri pogrebu rajnega kot odbornika krajnega šolskega sveta; Posojilnici v Križevcih, ki je izkazala rajnemu zadnje časti kot posojilniškemu odborniku, kakor tudi Kmetijska podružnica kot predsedniku; vsem drugim javnim ustanovam in organizacijam, pri katerih je rajni sodeloval; vsem 14 duhovnikom, ki so prišli na pogreb, med njimi msgr. prof. Iv. Vreže iz Maribora, msgr. g. gvardijan dr. Gracijan Heric iz Maribora, župnik Fr. Stuehec od Sv. Jurija, provizor M. Škofič od Kapele in župnik A. Zamuda iz Črešnjeveca, ki so prišli že k sprevedu od doma, msgr. A. Lovrec s kaplanom Mundo iz Ljutomer, kaplan dr. A. Oster iz Celja, domači kaplan M. Ašič in gg. župniki od Male Nedelje, Gornje Radgone, Cezanjevca in Veržej; vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so prišli v obilnem številu na pogreb iz domače župnije in iz sosednjih bližnjih in nalnih krajev; krizevskemu pevskemu zboru, ki je spremenil pokojnika z ganljivimi žalostinkami na njegovi zadnji poti. Vsem in vsakomur: iskren Bog povrni!

Bučecovci, Križevci pri Ljutomeru, dne 25. oktobra 1933.

ZALUJOČI SLAVIČEV

Zapožnikova, istega, ki je zadnjič govoril na prepovedanem zborovanju. Zopet sem premotila njegove poteze in zopet sem prišla do zaključka, da je celoten vtis vseskozi simpatičen kljub fanatičnemu in temnemu izrazu. Čutiš, da ima silno močno voljo. Za namestnika je bil izvoljen Govorov. Velike, otožne oči ima in čudovito lepo belo čelo; debele, rdeče ustnice seveda niso v skladu s tem. Kadar govori, se vedno z jezikom zatika obnje; zdi se, kot da bi mu bil kdo ustnice prišil na obraz brez ozira na to, če spadajo tja ali ne. Mnogo sem že slišala o njem, enako kot o našem docentu gre tudi o njem glas, da se vsaka vanj zaljubi. On pa je vedno hladen. »Zenska« proučava samo s stališča ženskega zdravnika. Predava o temi »Zenska« s psihološkega in fiziološkega vidika. Ne kadi, ne pije in je zelo veren. Dijakinje ga obožujejo, o trpljenju žene, pravijo, zna tako govoriti, da ga nobeden ne more poslušati s suhim očesom. Dijaki ga pa ne marajo. Je v tretjem letniku medicinske fakultete.

Prva tajnica je bila Iročka Veselkova, medicinka. Okrog nje se vedno smuča topla dijakov, ki go vsi do ušes zaljubljeni vanjo. Opazovala sem jo z velikim zanimanjem. Velika, vitka je in gibčna kot prot. Obraz je na prvi pogled nerazumljiv; najbolj očarljivo so njene graciozne kretnje. Telo ji drgeta in živi vsak trenutek. Kakšen štor je v primeri z njo njena sosedka, ki jo imajo sicer za prav čedno dekle!

Iročka Veselkova! so kričali dijaki.

Z urno kačjo kretnjo se je dvignila in kriknila z jasnim, zvonečim glasom, da se je čulo po vsej dvorani:

»Hvala, odklanjam to čast!« in brž je zopet sedla. Ne, ne morem reči kar enostavno, da se je usedla. Bila je cela simfonija sijajnih tresljajev, v

kateri so zveneale njene rame, roke in prsa kot očarljivi akordi. Vsaka kretnja je bila narejena, pretrana celo, pa navzlic temu neodoljiva. Ni lepa, ne, ampak kar zgrabi te, sem si mislila. Onih par odklonilnih besed je spravilo dijakke čisto iz sebe; tolkli so z nogami in kričali:

»Divna Iročka, prosim, reci vsaj še enkrat!«
Zopet se je dvignila in skoraj prezirljivo okrenila glavo kot kraljica nasproti podložnikom in ponovila:

»Odklanjam to čast!«
Dijakom pa še vedno ni bilo zadosti, še bolj so besneli:

»Še enkrat, samo še enkrat, lepa Iročka!« so rjuli.

Končno se je polegel hrup in za tajnika so izvolili rdečelasega dijaka z opičjim obrazom, ki je bil tudi takrat na prepovedanem zborovanju.

Prva točka dnevnega reda je bila: razgovor o plesu, ali naj se namreč vrši dijaški ples ali ne. Prvi je govoril dijak v beli rubaški, z nenavadno širokim obrazom.

»Medicinec iz četrtega letnika!« mi je zašepetala moja sosedka. »Študira prav pridno, hočejo ga pridržati na vseučilišču za asistenta. Prav dober govornik in zelo družaben!«

»Tovariši, plešimo!« je zavpil s sijajno kretnjo. »Če vsak večer lazimo okoli ko zaspane muhe, zato na fronti ne bo boljši Gosli v roke! Zasuci se, mladina! S teboj je smehte!« je začel narekati. »Kaj zato, če je vojna? Prav zato je potrebno, da ostanemo dobre volje! Veseli hočemo biti, dokler je mogoče!«

Sedel je in odobravanja ni hotelo biti konec. Bilo je očitno, da je govornik zadel pri dijakih na pravo struno.

(Dalje sledi.)